

Portrætmaleri af Peder Nielsen Moldrup til Vestervig Kloster

Poul Kjeldgaard

På initiativ af Poul Kjeldgaard har Museet for Thy og Vester Hanherred erhvervet et maleri af Peder Nielsen Moldrup. Redaktionen har bedt initiativtageren kommentere billedet og mennesket bag portrættet.

Museet for Thy og Vester Hanherred erhvervede i 1993 et portræt af Peder Nielsen Moldrup. Han var i 1698 ejer af Vestervig Kloster, som herefter i et århundrede var i den Moldrupske slægts eje - fra 1731 som et stamhus. Godset var det største i Thy, og Peder Nielsen Moldrup og de efterfølgende stamherrer til Vestervig Kloster kom derfor til at spille en betydelig rolle i Vestervig og omliggende sogne.

Et tvivlsomt eftermæle

Peder Nielsen Moldrup har fået et noget tvivlsomt eftermæle som en hård og hensynsløs mand, der ikke var vellidt af sine fæstebønder. Der er da også eksempler på, at han førte sig meget hårdt frem over for bønderne, men i de beskrivelser af Moldrup, der findes i den lokalhistoriske litteratur, findes der også udsagn om, at han kunne udvise hjælpsomhed og godgørenhed.

Peder Nielsen Moldrup til Vestervig. Maleri af ukendt kunstner. Museet for Thy og Vester Hanherred.

De negative beskrivelser af Moldrups karakteregenskaber hviler i nogen grad på mundtlige overleveringer, så det kunne være ønskeligt, om nogen ville påtage sig den opgave at dykke ned i de skriftlige kilder, der måtte

findes, og forsøge at udarbejde en lidt bredere skildring af Moldrups virke og hans personlige egenskaber.

Portrættet

Kan et portræt fortælle noget om mennesket bag det billede, som kunstneren har malet? Måske - det må jo så forudsætte, at der er en forbindelse mellem ansigtsudtryk og personlighed, og det er jo ikke en given ting. Det må også forudsætte, at kunstneren bade formår og har til hensigt gennem portrættet at give et billede af den portrætteredes personlighed. I den forbindelse bemærkes, at kunstneren bag det af museet erhvervede maleri er ukendt.

På maleriet fremtræder Moldrup som en nydelig herre - et traditionelt billede af en standsperson, således som en sådan herre blev fremstillet i 1700-tallet. Men uanset om maleriet fortæller noget om mennesket bag portrættet, så

har det vel altid, når en person omtales, interesse at vide, hvordan vedkommende så ud.

Af Peder Nielsen Moldrup foreligger der også et kobberstik fra 1775. På dette billede fremtræder Moldrup i hel figur som en selvbevidst godsejer i standsmæssig påklædning, med kårde, stok i den ene hånd, og den anden hånd stukket ind under frakken.

Kobberstikket er udført 18 år efter Moldrups død, så den, der har udført det, har måske aldrig truffet Moldrup. Kobberstikket er imidlertid udført efter en original, som på daværende tidspunkt befandt sig hos den historiske forfatter Casper Peter Rothe (1724-84), der var barnebarn af Peder Nielsen Moldrup. Der foreligger vel den mulighed, at dette originalportræt eksisterer endnu. I så fald kunne det nok have interesse at sammenholde det med kobberstikket og det af museet erhvervede maleri.

Fra stamhus til fideikommiskapital

Peder Nielsen Moldrup overdrog i 1731 stamhuset Vestervig Kloster til sønnen Jens Moldrup. Dernæst fulgte Jens Moldrups ældste søn, Peder Moldrup, der døde i 1787 og blev efterfulgt af sin halvbror, Hans Christian Moldrup. Efter Hans Christian Moldrups død blev hans søn, Christian Moldrup stamherre, og han blev den sidste Moldrup på Vestervig Kloster.

Peder Nielsen Moldrup til Vestervig. Kobberstik 1775. Det kgl. bibliotek.

Christian Moldrup fik i 1798 stamhuset omdannet til en fideikommiskapital, og Vestervig Kloster blev herefter solgt ved auktion. Retten til at nyde fideikommiskapitalen er siden gået i arv til mandlige efterkommere efter stamhusets stifter Peder Nielsen Moldrup.

I henhold til oplysninger i Danmarks Adels Årbog uddøde den danske linie af Moldrup-slægten i 1982 med Ove Georg Frederik Havn de Moldrup, der var den sidste danske nyder af Det Moldrupske Fideicommis' successorfond. Successorfondens er nu overgået til slægtens amerikanske linie.

Erhvervelse af maleriet

I forbindelse med et lokalhistorisk arbejde gjorde jeg i 1993 et forsøg på at fremskaffe et portræt af Hans Christian Moldrup, der var stamherre til Vestervig Kloster 1788-95. Det lykkedes ikke at finde frem til et portræt af Hans Christian Moldrup, men mine anstrengelser førte dog med sig, at jeg blev gjort opmærksom på, at portrætter af to medlemmer af Moldrup-slægten var sat på auktion. Det

ene var det her omhandlede portræt af Peder Nielsen Moldrup, og denne oplysning lod jeg så gå videre til Museet for Thy og Vester Hanherred, som viste sig interesseret i at erhverve portrættet. Efter erhvervelsen af portrætmaleriet har museet placeret dette i museets afdeling i Heltborg.

Den sidste private ejer af maleriet var Karen Margrethe Branner, som døde i 1993. Hun var født Moldrup og var søster til den allerede omtalte Ove Georg Frederik Havn de Moldrup, den sidste danske nyder af Det Moldrupske Fideicommis successorfond.

NOTER:

Omtale af Peder Nielsen Moldrup i den lokalhistoriske litteratur:

1. I Historisk Årbog for Thy, Mors og V. Han Herred. Manøe Hansen, S.: Et mindeblad over Mette Laasbye og Peder Moldrup til Vestervig. (1975: s. 61-67).
- Lundby, Jørgen: Peder Nielsen Moldrup til Vestervig kloster. En kriminalhistorie fra 1724. (1911: s. 69-92)
- Riis-Olesen, H. A.: Cornelia Bichers. En livsskæbne fra Vestervig. (1969: s.211-223)
2. Hanne Mathiesen: Den gamle herregård, 1988. (s. 22-25).

(Kilde: Historisk Årbog for Thy og Vester Hanherred 1994, side 121-123).